

Enestående fund i Danmark: Runer dukket op på et lerkar ved Esbjerg

AF: KÅRE WELINDER, KWE@JV.DK

Publiceret 28. marts 2019 kl. 10:00

Lerkarret med runer, der blev fundet i Uglvig øst for Esbjerg, er det eneste kar med runer, der nogensinde er fundet i Danmark. Foto: Sydvestjyske Museer

For første gang nogensinde er der fundet runer på et lerkar i Danmark. Fundet blev gjort af Sydvestjyske Museer i Uglvig øst for Esbjerg, og både hos Nationalmuseet og Sydvestjyske Museer arbejder man ud fra tesen om, at runeindskriften måske har givet en særlig kraft til den drik, som blev hældt i lerkarret.

Esbjerg:Runer blev allerede brugt i jernalderen på forskellige genstande som våben, værktøj og smykker. Men nu også på keramik.

Det var under registrering af fund fra en udgravning af en jernalderlandsby ved Uglvig øst for Esbjerg, at en hidtil ukendt runeindskrift dukkede op, og fundet skaber begejstring hos seniorforsker på Nationalmuseet, Lisbeth Imer.

- Det er et rigtig spændende fund, for det er første eksempel på, at man også har ristet runer på lerkar i Danmark. Der er nogen, som har siddet og skrevet det her ind i bunden af lerkarret for cirka 1.500-1.800 år siden. Det er vildt at tænke på, siger Lisbeth Imer.

Det var arkæologer fra Sydvestjyske Museer, som fandt lerkarret - eller drikkebægeret - for karret var en efterligning af centraleuropæiske drikkeglas. Udgravningen afslørede, at lerkarret sandsynligvis endte sine dage som et husoffer, da det blev fundet i et stolpehul, som hørte til en af gårdene i jernalderlandsbyen.

LERKARRET FRA UGLVIG

Lerkarret fra Uglvig er det første lerkar med runer fundet i Danmark, og der er tre runer lerkarrets bund, der danner ordet "alu". De ældste runeindskrifter stammer fra yngre romersk

Lerkarret fra Uglvig er en efterligning af denne type glas, som blev importeret fra Centraleuropa. Foto: Nationalmuseet.

Ekspertter undrer sig

Og det er særlig interessant, at lerkarret dukker op netop i en typisk jernalderlandsby fra 300-400-tallet med familiebrug uden en tydelig under- og overklasse.

- Normalt forbinder man brugen af runer og det at drikke sig beruset med noget, man gjorde i samfundets højere lag. Men dette fund kunne tyde på, at det, vi normalt forbinder med en

aristokratisk livsstil, var mere udbredt i samfundet, end vi hidtil tidligere har troet. Dette lerkar stammer fra middelklasse Danmark i jernalderen, siger overinspektør ved Sydvestjyske Museer, Morten Søvsø.

Indskriften på lerkarret består af tre runer, som danner ordet "alu". Det er et af de mest almindelige ord på genstande fra jernalderen, og samtidig det mest omdiskuterede.

Det oldgamle ord "alu" findes på en lang række af genstande fra hele Nordeuropa som eksempelvis en fingerring af guld fra Karlino i Polen, en runesten fra Norge, et økseskaft fra Nydam mose i Jylland og hængesmykker af guld.

- Vi kender tre lerkar, der blev brugt som begravelsesurner på en gravplads ved Spong Hill i Norfolk i England, og de bærer præcis samme indskrift som karret fra Uglvig, men det er meget omdiskuteret, hvad ordet betyder, fortæller Lisbeth Imer og forklarer, at hvis ordet "alu" havde overlevet frem til middelalderen, kunne det have udviklet sig til ordet "ol" - middelalderens ord for "øl".

Flere eksperter undrer sig over, at jernalderens mennesker har været så glade for øl, at de har ristet ordet på en masse genstande og endda på en runesten.

- Det er selvfølgelig ikke let at bevise, men måske har ordet "alu" oprindeligt haft betydningen "jeg giver kraft" eller noget

lignende, og det kan sagtens være beslægtet med ordet for "øl",
fortæller Lisbeth Imer.